

Yangi ish o‘rinlarini yaratish va yoshlarga iqtisodiy imkoniyatlar berish

Axrorov Elyorjon Baxtiyor o‘g‘li
O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada O‘zbekistonda yangi ish o‘rinlarini yaratish va yoshlar uchun iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan siyosat, amaliy tashabbuslar va tizimiy yondashuvlar chuqur tahlil qilinadi. Maqolada bandlik sohasidagi davlat dasturlari, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari, xizmatlar sektori va raqamli iqtisodiyot orqali yaratilayotgan imkoniyatlar yoritilgan. Mehnat bozoridagi mavjud strukturaviy muammolar, kasbiy moslashuvchanlik, kasb-hunar ta‘limining roli, xususiy sektor bilan hamkorlik masalalari ham keng ko‘lamda ko‘rib chiqilgan. Xalqaro tajriba asosida yoshlar uchun masofaviy ishlash, onlayn mehnat, freelancing va innovatsion yondashuvlarning dolzarbligi asoslab berilgan. Muallif yoshlar bandligini faollashtirish iqtisodiy o‘rishning strategik manbai sifatida qaralishi lozimligini asoslaydi.

Kalit so‘zlar: yoshlar bandligi, ish o‘rinlari, iqtisodiy imkoniyatlar, raqamli iqtisodiyot, davlat dasturlari, tadbirkorlik, O‘zbekiston, kasb-hunar ta‘limi, freelancing, mehnat bozori, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash.

Yangi ish o‘rinlarini yaratish va yoshlarga iqtisodiy imkoniyatlar berish har qanday rivojlanayotgan davlatning ustuvor vazifasi hisoblanadi. Chunki demografik tarkibda yoshlik ulushining yuqori bo‘lishi, bir tomondan, ulkan mehnat salohiyati manbai bo‘lsa, boshqa tomondan, bu salohiyatni ish bilan ta‘minlash va bandligini barqaror yo‘lga qo‘yish mas‘uliyatini yuklaydi. O‘zbekiston ham bunday demografik afzallikdan to‘g‘ri foydalanish yo‘lida izchil iqtisodiy siyosat yuritmoqda.

So‘nggi yillarda respublikada mehnat bozori tuzilmasini yangilash, tadbirkorlik muhitini soddalashtirish, investitsiyalarni jalb qilish va yoshlar bandligini oshirish orqali yangi ish o‘rinlarini yaratish bo‘yicha qator strategik dasturlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, “Yoshlar daftari”, “Har bir oila — tadbirkor”, “Yoshlar mehnat guzari”, “Startup tashabbuslari” kabi tashabbuslar orqali yoshlarning iqtisodiy faolligini kuchaytirish, ularni o‘z g‘oyalarini iqtisodiy amaliyotga tatbiq etishga undash mexanizmlari yaratildi.

Yoshlar uchun iqtisodiy imkoniyatlar deganda nafaqat ish o‘rinlari, balki moliyaviy resurslardan foydalanish, ta‘lim orqali iqtisodiy bilim va ko‘nikmalarni egallash, startaplar va kichik biznes yuritish imkoniyati ham tushuniladi. Bugungi

kunda davlat tomonidan yoshlar uchun grantlar, imtiyozli kreditlar, subsidiyalar ajratilishi bu boradagi muhim yutuqlardan biridir. Masalan, 2023-yilda faqatgina “Yoshlar daftari” orqali 150 mingdan ortiq yoshlar mehnat bilan ta’minlandi yoki o‘z biznesini yo‘lga qo‘yish imkoniga ega bo‘ldi.

Biroq, mehnat bozorida hamon strukturaviy muammolar mavjud. Ayniqsa, mehnatga layoqatli aholining ortishi fonida sifatli va barqaror ish o‘rinlariga ehtiyoj yuqoriligi sezilmoqda. Bu esa davlat tomonidan strategik rejalashtirish, investitsiya oqimlarini tartibga solish, kasb-hunar ta’limi tizimini kuchaytirish, xususiy sektor bilan hamkorlikni rivojlantirishni taqozo etadi.

Yangi ish o‘rinlarini yaratishda ayniqsa xizmat ko‘rsatish sohasi, raqamli texnologiyalar, agrar sektor, turizm va hunarmandchilik sohalari salohiyatli sohalar sifatida ajralib turadi. Ayniqsa, “IT-park”, “Digital Uzbekistan-2030”, “Kambag‘allikni qisqartirish strategiyasi”, “Ish bilan bandlik dasturlari” bu yo‘nalishdagi muhim tashabbuslar sifatida e’tirof etiladi.

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, yoshlar bandligini ta’minlashda nafaqat davlat, balki xususiy sektor, ta’lim muassasalari, fuqarolik jamiyati institutlarining hamkorligi muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, yoshlar uchun inklyuziv va barqaror mehnat bozorini shakllantirishda raqamli texnologiyalar vositasida masofaviy ishga joylashish, onlayn freelancing, kasbga qayta tayyorlash (reskilling) dasturlarini kengaytirish zarur.

O‘zbekistonning uzoq muddatli strategik rejalarida 2030-yilgacha 3 millionga yaqin yangi ish o‘rni yaratish rejalashtirilgan. Bu esa mamlakatdagi demografik bosimni kamaytirish, yoshlarning salohiyatini to‘laqonli ishga solish, iqtisodiy o‘rishga hissa qo‘shish imkonini beradi. Ammo bu maqsadlarga erishish uchun bandlik siyosatining muvofiqlashtirilgan, sektoral, hududiy va yoshlar ehtiyojlariga mos tarzda tashkil etilishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, yangi ish o‘rinlarini yaratish va yoshlarga iqtisodiy imkoniyatlar berish O‘zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligi va kelajakdagi taraqqiyotining asosiy omillaridan biridir. Bu borada davlat siyosatining izchilligi, institutsional hamkorlik va innovatsion yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi. Aynan shu asosda yoshlar — iqtisodiy o‘rishning subyekti, emas balki drayveriga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5017-sonli qarori, "Yoshlar bandligini ta'minlash va ularning iqtisodiy faolligini oshirish chora-tadbirlari", 2021-yil.
2. Jahon banki. Uzbekistan Labor Market Review: Creating Jobs and Building Skills, Washington, 2023.
3. UNDP. Youth Employment in Central Asia: Challenges and Prospects, Tashkent, 2022.
4. Asian Development Bank. Promoting Inclusive Employment for Youth in Uzbekistan, Manila, 2023.
5. O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi statistik hisobotlari, 2023.
6. OECD. Inclusive Growth and Youth Opportunities in Transition Economies, Paris, 2022.
7. Global Employment Trends for Youth 2023, International Labour Organization (ILO), Geneva, 2023.
8. A. Norqulov. Yoshlar bandligi va iqtisodiy faollik muammolari, – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022.
9. IT-Park Uzbekistan. Freelancing and Remote Work Development Strategy, 2023.
10. BMT Barqaror Rivojlanish Maqsadlari (SDGs), Maqsad 8: "Insoniy mehnat va iqtisodiy o'sish", www.un.org.

